

Asistents nav aprūpētājs

Palīdz nokļūt mācību, darba, dažādu pakalpojumu saņemšanas vietā

Sabiedrībā bieži valda uzskats, ka asistents un aprūpētājs cilvēkiem ar invaliditāti ir viens un tas pats, tomēr tā nav. Kas ir asistents, kādi uzdevumi viņam jāveic un kam asistenta pakalpojumi pienākas, par to stāsta Aizkraukles novada Sociālā dienesta sociālā darbiniece Ingūna Kondrāte.

GUNA MIKASENOKA

Sniedz atbalstu ārpus mājokļa

Saskaņā ar Invaliditātes likumu asistents ir fiziskā persona, kas sniedz atbalstu cilvēkam ar ļoti smagas vai smagas pakāpes funkcionēšanas ierobežojumu tādu darbību veikšanai ārpus mājokļa, kuras invaliditātes dēļ nav iespējams veikt patstāvīgi, piemēram, nokļūt mācību, darba, dažādu pakalpojumu saņemšanas vietā. Asistenta pakalpojumus var saņemt I un II invaliditātes grupas cilvēki, ja viņiem ir redzes, kustību vai garīga rakstura funkcionēšanas ierobežojumi, un bērni ar invaliditāti no 5 līdz 18 gadu vecumam, ja viņiem ir atzinums par īpašas kopšanas nepieciešamību. Asistenta pakalpojumus finansē valsts. Savukārt bērniem, kuriem nav nepieciešama īpaša kopšana, bet ir nepieciešams atbalsts, var piešķirt pavadona pakalpojumu, ja Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija (VDEĀVK) ir izsniegusi atzinumu par pavadona pakalpojuma nepieciešamību.

Pašvaldībā līgumu par asistenta pakalpojuma sniegšanu ar pakal-

PALĪDZ IKDIENĀ. Asistents cilvēkiem ar I un II grupas invaliditāti palīdz nokļūt izglītības iestādē, darbavietā un dažādās iestādēs vajadzīgo pakalpojumu saņemšanai.

Foto no Freepik

pojuma pieprasītāju un sniedzēju slēdz sociālais dienests. Ingūna Kondrāte stāsta, ka Aizkraukles novadā ir apmēram 170 — 180 asis-

tentu un viņi lielākoties ir ģimenes locekļi, retāk radi vai kaimiņi. Ar asistentiem pārsvarā tiek slēgti uzņēmuma līgumi jeb līgumi par noteiktu pakalpojumu veikšanu, un asistentu atalgojums ir ar nodokļiem apliekams ienākums.

Nepieciešams liels vai ļoti liels atbalsts

Lai saņemtu pakalpojumu, ar iesniegumu jāvērsas sociālajā dienestā, kura darbinieks atbilstoši novērtēšanas anketai veic novērtējumu, nosakot nepieciešamo asistenta atbalsta intensitātes koeficientu (ja nepieciešams liels atbalsts, tiek noteikts koeficients 1, ja vajadzīgs ļoti liels atbalsts — koeficients 2) un piešķiramo pakalpojuma apjomu no 15 stundām mēnesī līdz 160 stundām mēnesī. Piemēram, ja cilvēks strādā, studē, nodarbojas ar paralimpisko sportu un nepieciešams liels atbalsts, mēnesī tiek piešķirts asistenta pakalpojums 80 stundu apjomā, bet, ja vajadzīgs ļoti liels atbalsts, tad 160 stundu apjomā. Ja mācās pamata, vidējās vai profesionālās izglītības iestādē, atkarībā no koeficienta attiecīgi tiek piešķirts liels atbalsts 60 vai ļoti liels atbalsts 120 stundu apjomā. Ja veic brīvprātīgā darbu, apmeklē dienas aprūpes

centru, saņem regulāras ārsta nozīmētas procedūras, pienākas 40 vai 80 stundu apjoms. Ja veic citas darbības — 15 vai 30 stundu apjoms. Sarunā ar pakalpojuma saņēmēju sociālais darbinieks rūpīgi izvērtēs asistenta pakalpojuma nepieciešamību, balstoties uz speciāli izstrādātās novērtēšanas anketas un klienta iesniegtajiem dokumentiem.

Asistenta atalgojums tiek noteikts atbilstoši kārtējā gadā valstī noteiktajai minimālajai stundas tarifa likmei normāla darba laika ietvaros. Maksa par asistenta pakalpojumiem pašlaik ir 4,50 eiro stundā pirms visu nodokļu nomaksas. Pēc nodokļu nomaksas asistents vidēji valstī saņem 3,62 eiro par stundu, taču šī summa var svārstīties atkarībā no nodokļu atvieglojumiem.

Bērniem, kuriem ir VDEĀVK atzinums par īpašas kopšanas nepieciešamību, asistenta pakalpojums iespējams līdz 80 stundām mēnesī. Savukārt 100 stundas tiek piešķirtas tad, ja persona ne retāk kā reizi nedēļā saņem ģimenes (vispārējās prakses) vai ārstējošā ārsta nozīmētas medicīniskās procedūras vai rehabilitācijas pakalpojumus. Pavadona pakalpojums 60 stundas mēnesī paredzēts bērniem, kuri nesāņem asistenta pakalpojumu, bet kuriem ir nepieciešams atbalsts pār-

vietoties ārpus mājokļa, un šajā gadījumā vajadzīgs VDEĀVK atzinums.

Apliecinājums jāiesniedz reizi mēnesī

Kādreiz pakalpojuma sniedzējam un saņēmējam ar parakstu vajadzēja apliecināt, cik stundu pakalpojums sniegts un kādas darbības veiktas. Piemēram, dodoties uz aptieku pēc zālēm, vajadzēja zīmogu un parakstu, ka ir būtis aptiekā. Tomēr jau apmēram gadu tādas prasības vairs nav — atskaitīšanās slogs ir būtiski mazināts, un zīmogi vairs nav nepieciešami. Asistents un pakalpojuma saņēmējs tikai ar parakstu apliecina iepriekšējā mēnesī sniegtos pakalpojumus, norādot katrā dienā sniegto pakalpojuma stundu skaitu un veiktās darbības. Par pakalpojuma saņemšanu apliecinājums jāiesniedz vienu reizi mēnesī.

Piešķirto stundu skaitu var mainīt, piemēram, ja cilvēks sāk strādāt vai mācīties, viņš var saņemt lielāku stundu apjomu. Turpreti, ja mācības vai darbs tiek pārtraukti, tad tiek noteikts mazāks stundu skaits. Izmaiņu veikšanai ar iesniegumu jāvērsas sociālajā dienestā. ♦

Viedoklis

Jāmeklē pašam

Kāda Aizkraukles novada seniore, kuras vārds redakcijai zināms, piekrita dalīties pieredzē asistenta pakalpojuma izmantošanā. Viņa stāsta, ka asistenta pakalpojumu izmanto jau astoto gadu. Septiņus gadus asistente un aprūpētāja vienā personā bijusi kāda pazīstama sieviete, pēc tam rūpes uzņēmusies vedekla. “Taču, kad vedekla sāka strādāt, biju “uz sēkļa”, jo sociālajā dienestā man atbildēja, lai asistentu meklēju pati, jo sociālajam dienestam neesot tādu resursu. Pusgadu man nebija asistenta, jo nevarēju atrast! Arī par aprūpētāju teica, lai meklēju pati. Asistentu bija ļoti grūti atrast, jo pēc nodokļu nomaksas atalgojums ir nieciņš. Valsts to nedaudz palielināja apmēram pirms gada, tomēr tas joprojām ir mazs. Apbrīnoju sievieti, kas septiņus gadus piekrita būt asistente par nieciņu samaksu, manuprāt, valsts nīrgājas par asistentu darbu! Samaksa ir apkaunojoša! Reizēm apskrējās dūša — nez, par ko domā tie, kas sēž tur, augšā, valdībā un Labklājības ministrijā! Manuprāt, asistentam pēc nodokļu nomaksas vajadzētu saņemt vismaz piecus eiro par stundu, jo šis darbs nav viegls. Kādu laiku biju ratiņkrēslā, asistente man palīdzēja apģērbties, veda pastaigāties, nogādāja pie ārstiem. Asistentam automašīnā jāieceļ un pēc tam jāizceļ arī mans rollators jeb staigulītis, un tas ir smags,” stāsta sieviete. “Pašlaik pati kustos savām kājām ar rollatora palīdzību. Ja esmu veikalā, nevaru pieliekties, lai apskatītu cenas un paņemtu vajadzīgo, nevaru arī pastiepties līdz augšējiem plauktiem. Reiz, stiepjoties pēc preces, tās sagāzās man virsū. Šogad asistenta pakalpojumam man piešķīra 30 stundas. Šomēnes trīs reizes biju Rīgā pie ārstiem, katru reizi tam aiziet piecas, sešas stundas. Jābrauc arī pie ārsta uz Jēkabpili. Labi, ka vairs nav jāpilda tās mežonīgās atskaites ar zīmogiem un parakstiem par katru sīkumu, bet var uzrakstīt, cik stundas mēnesī izmantots un kas tajā laikā darīts. Nekādas pierakstījumus neveicu — ja izmantots mazāk par 30 stundām mēnesī, tad tik arī uzrakstu.”

MAF
Mediju atbalsta fonds

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par materiāla saturu atbild laikraksts “Staburags”.